

8.2.3 Spelling

Over het algemeen besteden methoden moderne vreemde talen niet expliciet aandacht aan spelling, terwijl veel zwakke leerlingen dat wel nodig hebben. Docenten moeten instructie en oefening geven met betrekking tot klankzuivere spellingen, regel- en opbouwspelling en inprentspelling.

Schrijven wat je hoort (klankzuivere spelling)

- Maak de leerlingen duidelijk dat je ook bij vreemde talen soms gewoon mag opschrijven wat je hoort. Leer hun wat in die taal klankzuiver is, zoals in het Engels *stop* en *baby*, in het Frans *tu* en *jour* (dit zijn basisspelling Engels en Frans, waar het gaat om de meest voor de hand liggende spelling; afgeleid van Van Berkel & Hoeks, www.dyslexie-en-vt.org).

Regels en wetmatigheden (regel- en opbouwspelling)

- Leer leerlingen indien nodig regels aan. Een overzicht van de regels voor het Engels zijn te vinden in *Orthodidactiek van het Engels* (Van Berkel, 2006). Tevens is een overzicht te vinden in *Didactiek van het vreemdetalenonderwijs* (Kwakernaak, 2009). Daarbij is er veel oefening voor nodig om deze regels in te slijpen (en het verschil in klanken te ontdekken).

Voorbeelden spellingregels

Engels

Wanneer schrijf je *ch*, wanneer schrijf je *tch*?

Na een korte klinker schrijf je *tch*, in alle andere gevallen schrijf je een *ch*. Denk maar aan de woorden: *butcher, church, to reach*.

Wat schrijf je aan het eind van een woord: *l* of *ll*?

Na een korte klinker schrijf je altijd *ll*, anders schrijf je *l*. Denk maar aan de woorden: *tall, full, well, all, fill, kill* en daarnaast aan *steel, meal, howl, feel, peel*.

Duits

Wanneer schrijf je *tz*, wanneer schrijf je *z*?

Na een korte klinker schrijf je *tz*, in alle andere gevallen schrijf je een *z*. Denk maar aan de woorden: *der Platz, die Zeit, siezen, sitzen, die Witze*.

Wanneer schrijf je aan het eind van een woord één medeklinker? Wanneer twee?

Na een korte klinker schrijf je er bijna altijd twee, in de andere gevallen één. Denk maar aan de woorden: *hell, der Beginn, das Leck, kaputt, der Damm, der Mann* en daarnaast aan: *hohl, das Heim, der Saal, das Boot, der Hahn*.

Frans

Wanneer schrijf je een *au*, wanneer schrijf je een *eau*?

Aan het eind van een woord schrijf je *eau*, anders schrijf je een *au*. Denk maar aan de woorden: *château, bateau, eau, peau* en *chapeau* naast woorden als *auto, faux, autre, hausse*.

Inprenten (inprentspelling)

- Maak duidelijk welke delen van het woord de leerling moet inprenten en welke delen hij op een andere wijze kan/moet leren. Hierbij komen de aspecten van luisterspelling en regel- en opbouwspelling terug.
- Besteed aandacht aan veelzijdig leren om spelling bij dyslectische leerlingen in te prenten. Dat wil zeggen: leren door meer zintuigen in te schakelen. Niet alleen kijken, maar ook uitspreken en schrijven of typen.
- Maak gebruik van de spellinguitspraak als manier om het woord in te prenten – het woord precies zo uitspreken met Nederlandse klanken zoals het er staat –, maar pas nadat de goede uitspraak en betekenis geleerd is (Rosink, Exterkate & Bosman, 1998).

8.3 Grammatica

Het leren en toepassen van grammaticaregels levert veel dyslectische leerlingen problemen op. Deze komen voort uit hun problemen met fonologische verwerking, die doorwerken in automatisering en hun verbale werkgeheugen. Veel training is weer nodig.

- Hanteer dezelfde taalkundige en redkundige begrippen bij de moderne vreemde talen als de docent Nederlands. Wanneer u de termen uit de taal gebruikt zorg er dan voor dat u de voor de leerlingen bekende Nederlandse vertaling gebruikt.
- Gebruik in de les de doeltaal om eenvoudige opdrachten te geven. Zo slijten bepaalde constructies in (bijvoorbeeld: *Close the door please, prenez vos livres*).
- Visualiseer regels: teken bijvoorbeeld een simpel vrouwenpoppetje in combinatie met de letter e als u wilt uitleggen dat het vrouwelijk bijvoeglijk naamwoord een extra e krijgt in het Frans. Of koppel kleuren aan een grammaticaal probleem, zoals het roze kleuren van de extra e uit het vorige voorbeeld (zie voor Engelse voorbeelden Van Berkel, 2006).
- Laat de leerlingen voorbeelden leren in plaats van of in combinatie met de regel. Bijvoorbeeld: *He works + does he work?*, in plaats van de regel aan te leren dat de vragende vorm bestaat uit een vorm van *to do* gevolgd door het hele werkwoord.
- Maak gebruik van de grammatica oefeningen van de bij de methode geleverde software of methodeondersteunende websites (zie bijvoorbeeld www.steppingstones.wolters.nl -> IT M@atters of www.bastrimbos.com).
- Sta het gebruik van regelkaarten toe als de leerling er niet in slaagt om de grammaticaregels te automatiseren.
- Laat de manier waarop de grammatica is geoefend, aansluiten bij de grammaticaonderdelen in toetsen. Bijvoorbeeld als werkwoordstijden of -vervoegingen in het boek geoefend is met invulzinnen, geef de toets dan dezelfde vorm. Zorg ervoor dat niet een hele zin vertaald moet worden. Het gaat alleen om de werkwoordstijden/vervoegingen.